

Jan Kratochvíl

Vzpomínky Luboše Vejra

Za první světové války tzv. dobrovolník-student VŠ, na rok musel na frontu, po r. 1918 zanechal studia a vstoupil do armády, klasickým vojenským postupem se vypracoval na vyšší šarže. Za 2. světové války odešel do exilu do Londýna, pak v SSSR, velitel čsl. jednotek.

O své kariéře se s nikým nechtěl bavit, nechtěl ani od jiných pomoc ve svých věcech, i v pokročilém věku v dobré fyzické kondici, chodíval v zelené vojenské košili, uniformě, podsadité postavy, po roce 1948 povýšen a dán do nucené penze – 3000 Kč důstojnická penze. Jeho bratr zde v Č. K. učil a byl ředitelem měšťanské školy – za války kvůli bratrovi zatčen. Bratr J. K. měl dceru a její syn je astronom Kordulák z úpické hvězdárny.

Generál J. K. – staral se o něho MUDr. Borůvka, jeho blízký přítel, ani s ním se nechtěl bavit J. K. o válce. O válce nekomunikoval!

Měl pravidelný denní rytmus. Ráno kolem 9. hodiny vycházel z domu a šel do hospody k Šimkom. Zde si dal 1 dcl koňaku, hostinský Šimek měl pro něho nachystané slané rohlíky, které si zde J. K. snědl. Pak pokračoval do dalších hospod (Klíč, Kůň...), seděl vždy sám, chtěl být sám. Jednou jsme seděli (Vejr, Jiří Vokoun) u Schrejbrů a byl tam také J. K. a řekl, pojdte si ke mně sednout, sousede. Začal vyprávět trochu o válce. Měl za osobního šoféra později vysoce postaveného generála. J. K. vždy seděl v autě vpředu. Když se najelo na minu, detonace měla trochu zpoždění a výbuch poškodil především zadní část vozu. Proto nechtěl sedět na zadním sedadle, jak bylo obvyklé. Auto muselo jezdit vždy alespoň 40 až 50 km rychlostí. Zásadně celou válku jedl jako generál prosnou kaši na másle, to měl rád a to si sám vařil i v penzi.

Jednou J. K. přišel k p. Pitřincovi – radiomechanik (strýc L. Vejra) –, aby mu spravil rádio, jeho jedinou válečnou kořist, šedesátilampový superhead blaue punkt. Byl v železné bedně, 60 kg těžký. Na to se dalo chytit vše na světě, obrovský rozsah.

Z procházek po městě se vracel kolem 9. večer. Nebyl nijak podnapilý (z návštěv hostinců), jen si pro sebe mručel. Žil zcela sám, starala se o něho paní Bláhová (?), bydlela v domě u Machků, dříve jej vlastnil nějaký Šrůtek – kolaborant, po válce mu byl dům zabaven. Manžel pí Bláhové majorem v čsl. armádě za 2. světové války, padl za války, byla sama a starala se o J. K., prala mu, J. K. jí koupil pračku.

Zpočátku J. K. bydlel v domě s bratrem, který brzo umřel. Dnes tento dům vlastní synovec JK, jmenuje se Skalický. Napsal o J. K. brožuru. Jezdí sem na dovolenou. Byl to také voják z povolání. V 50. roce byl vyřazen z vojenské akademie v Hranicích. Byl dán k PTP. V armádě zůstal, postupem doby se vypracoval asi na majora. Říkal, že by strýček nechtěl, aby po něm bylo pojmenováno sídliště.

Já jsem se J. K. ptával, že se u něho v noci svítí – proč pořád svítíte? „Já čtu knihu Velká vlastenecká válka, zda tam je to tak, jak to bylo.“ Ale jinak absolutní samotář a vůbec se nechtěl o válce bavit. Neměl se rád s gen. Svobodou. J. K. nechtěl přes Duklu, chtěl přes Ostravu. Po zahájení Dukly byl suspendován, místo něho dán Svoboda. Vznikla nevraživost. Já si pamatuji, když byl můj syn malý, vozil jsem kočárek v lese za továrnou (Verner, Batist) a potkal jsem tam na procházce J. K. s L. Svobodou, byl zde na návštěvě u J. K. V té době ještě Svoboda nevýznamný. Až později prezidentem.

Když zemřel J. K., přišlo do Č. K. na MNV z vojenské posádky v Hradci Králové, že bude mít vojenský pohřeb. Bude přítomná vojenská setnina, proběhnou i čestné salvy, hrát bude vojenská hudba. Předseda MNV dostal za úkol si připravit o J. K. řeč. Den před pohřbem přišla z Hradce Králové zpráva (asi z vojenského velitelství), že vojenský pohřeb být nesmí. Musí být zcela obyčejný, civilní, a dokonce byla zakázána synovcovi Skalickému účast na pohřbu. Později byl Skalický degradován, údajně proto, že se pohřbu účastnil a šel v uniformě.

Byl to nakonec civilní pohřeb, hrála kostelecká dechovka, bylo to dopoledne, nesměla být žádná řeč nad rakví z řad zástupců armády a města. Odůvodněním strohého pohřbu bylo, že J. K. prý byl za 1. světové války dobrovolník za Rakousko-Uhersko (!). Na pohřeb chtěli jít i sokolové, J. K. byl v Sokole. Přes dopolední čas přišlo poměrně dost lidí.

Jeho životospráva nebyla dobrá. Duší voják, narozen na Čertovině, svobodný. Působil velmi skromně. Jednou si pamatuji, že u Šimků v hospodě se potkal J. K. (který zde byl denně), s majorem Bláhou. Bláha se začal k J. K. chovat poněkud familiárně, asi si trochu přihnul. J. K. mu povídá: „Jo, příteli, kdybych byl ve službě, tak bych tě postavil do latě.“ Nikdy se ale o válce nevyjadřoval. A pokud, tak obecné věci. Např. že alkohol za války nepil, ale při poradách se Sověty se pila kořalka ve velkém (na kýble). Když někdo v jeho blízkosti začal o válce, tak J. K. odcházel. Choval se nenápadně, ale každý jej oslovoval pane generále. Měl u místních velký respekt, podřizovali se jeho zdrženlivosti.